

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра маркетингу

06-13-151М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до організації практичних занять з навчальної дисципліни

«Методологія наукових досліджень»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Маркетинг» спеціальності
075 «Маркетинг» денної і заочної форми навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 6 від 02.06.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до організації практичних занять з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Мальчик М. В., Коротун О. П. – Рівне : НУВГП, 2021. – 18 с.

Укладачі: Мальчик М. В., доктор економічних наук, професор кафедри маркетингу; Коротун О. П., старший викладач кафедри маркетингу.

Відповідальний за випуск: Мальчик М. В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу.

Керівник групи забезпечення спеціальності

Мартинюк О. В.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Тематичний зміст навчальної дисципліни	5
3. Плани практичних занять та завдання до виконання	8
4. Орієнтовні теми рефератів та презентацій з курсу:	14
5. Оцінювання результатів виконання завдань до практичних занять.....	15
6. Рекомендована література	16

© Мальчик М. В.,
Коротун О. П., 2021
© НУВГП, 2021

1. Загальні положення

Методичні вказівки до організації практичних занять з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» розроблені відповідно до робочої програми та силабусу даної навчальної дисципліни та освітньо-професійної програм підготовки магістрів за спеціальністю 075 «Маркетинг» (шифр за ОПП – ВВ2). Вимоги до знань та компетенцій здобувачів вищої освіти визначено галузовими стандартами вищої освіти України.

Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень» є частиною програми підготовки фахівців з маркетингу.

Предметом вивчення початкової дисципліни є методика та організація наукових досліджень.

Основна мета дисципліни - сформувати професійні науково-дослідні компетенції, що забезпечують здатність і готовність студентів до самостійного виконання науково-дослідної діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- формування компетенцій необхідних для здійснення науково-дослідницької діяльності з використанням їх в процесі підготовки магістерських робіт;
- отримання системного знання про сучасні методи наукових досліджень в галузі дослідження, вміння застосувати ці знання у своїх наукових дослідженнях;
- здатність виявляти і формулювати актуальні проблеми та тенденції, критично оцінювати результати вітчизняних і зарубіжних дослідників з обраної теми;
- володіння методами кількісного і якісного аналізу, моделювання, теоретичного і експериментального дослідження;
- здатність формулювати і перевіряти наукові гіпотези, вибирати і обґрунтовувати інструментальні засоби;
- відпрацювання умінь і навичок організації дослідницької діяльності при роботі з вторинними даними (статистичні дані, звіти урядів і компаній, наукові публікації і т.п.);

- формування навичок організації самостійної науково-дослідницької роботи і презентації результатів наукових досліджень.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- основні загальнонаукові методи наукових досліджень і методики їх застосування у економічній практиці;
- актуальні проблеми і напрями сучасних досліджень в досліджуваній галузі;
- понятійно-категорійний апарат теорії і методології наукових досліджень;
- правила постановки дослідницької проблеми;
- правила формування і перевірки наукових гіпотез;
- загальнонаукові та спеціальні методи наукових досліджень;
- способи вибору і обґрунтування методології наукового дослідження.

Вміти:

- ставити мету і завдання дослідження, обирати кращий спосіб і методи досягнення поставленої мети;
- діагностувати основну дослідницьку проблему;
- формувати проблемне поле дослідження;
- працювати з науковою літературою, готувати аналітичний огляд статей за темою дослідження;
- формулювати наукові гіпотези і розробляти програми наукових досліджень;
- здійснювати збір та обробку емпіричної інформації за темою дослідження;
- здійснювати критико-конструктивний аналіз наукових текстів та результатів дослідження колег;
- аргументувати власні висновки, обґрунтовувати свою точку зору і захищати результати дослідження.

Мати навички:

- проведення самостійного наукового дослідження;
- отримання в ході дослідження достовірних наукових результатів;

- використання в ході проведення наукового дослідження сучасних методів;
- роботи в науково-дослідницькій групі;
- роботи з науковими базами даних;
- пошуку, обробки та аналізу емпіричної інформації;
- ведення наукової дискусії;
- написання наукових статей і звітів за результатами проведеного дослідження.

Програмний матеріал теоретичного курсу рекомендується вивчати в порядку, передбаченому методичними вказівками.

Методичні вказівки відповідають вимогам ECTS (European Credit Transfer System). Вони призначені для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 075 «Маркетинг».

2. Тематичний зміст навчальної дисципліни

Згідно з навчальною та робочою програмами до складу навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» входять теми, об'єднані у два змістових модулі.

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Наука як творчість.

Тема 1. Наукове пізнання як предмет методологічного аналізу

Буденне і наукове пізнання, їх спадкоємність. Поняття категорій науки. Поняття творчості і його етапи: збір інформації; формулювання проблеми; рішення проблеми; перевірка і обробка результату. Наукове дослідження. Стадії проведення наукового дослідження.

Тема 2. Методологія наукової творчості

Поняття методу і методології науки. Зміст і структура методології. Енциклопедичні та авторські визначення методології. Форми існування методологічного знання.

Науковий метод як засіб раціонального пізнання. Методи, які використовуються при проведенні наукового дослідження: загальні, загальнонаукові, конкретно-наукові.

Тема 3. Методи соціально-гуманітарного дослідження

Поняття наукового методу та його типологія. Підходи до класифікації методів дослідження. Філософські, загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження. Класифікація методів за: ступенем спільності (загальнонаукові і специфічні); рівнем абстракції (емпіричні та теоретичні); етапом НДР (спостереження, абстрагування, узагальнення, доказ).

Теоретичні методи: абстрагування, ідеалізація, узагальнення, аналогія, екстраполяція, порівняння, ідентифікація, індукція, дедукція, інтуїція, систематизація, класифікація та типологія, структурний, логічний, аксіологічний, (ціннісний) методи. Емпіричні методи: вимірювання, опис, експеримент, статистичний. Діалектичний метод як дослідження єдності протилежностей.

Змістовий модуль 2.

Методика пошуку, розробки та оформлення наукових досліджень

Тема 4. Наукова проблема

Наукова проблема як усвідомлення формулювання концепції про незнання. Різниця проблем за ступенем їх структуризації. Етапи породження і критерії постановки проблеми. Зміст проблеми: визначеність, послідовність, несуперечливість науковим законам. Умова істинності проблеми - властивість її доказовості. Складові компоненти - проблеми - теми.

Тема 5. Постановка проблеми наукового дослідження та логіка її доведення.

Програма наукового дослідження, загальні вимоги, вибір теми і проблеми. Вимоги до формулювання наукової роботи: актуальність, новизна, визначеність понять; стислість. Предмет і об'єкт наукового дослідження, мета, завдання, висунення

робочої гіпотези наукового дослідження. Аналіз розробленості проблеми, фокусування новизни, діалог з авторами.

Тема 6. Гіпотеза і її роль в науковому дослідженні

Гіпотеза в системі наукового пізнання. Структура гіпотези. Основні вимоги до наукових гіпотез. Критерії оцінки гіпотези. Принципи відбору гіпотез.

Тема 7. Методи аналізу і побудови наукових теорій

Наукова теорія: визначення та основні характеристики. Класифікація наукових теорій. Структура наукових теорій. Методи, що застосовуються в наукових дослідженнях. Інструменти і методи формування теорій.

Тема 8. Методи перевірки гіпотез і теорій

Особливості перевірки наукових теорій. Підтвердження і спростування теорій. Методи і моделі наукового пояснення.

Тема 9. Системний метод дослідження

Основні особливості системного методу дослідження. Основні принципи системного методу дослідження. Система і структура системи. Класифікація систем. Методи системного дослідження.

Тема 10. Методологія експериментального дослідження

Наукові факти. Класифікація, структура експерименту. Функції експерименту в науковому дослідженні. Методи експериментального дослідження. Аналіз теоретико-експериментального дослідження.

Тема 11. Методи моделювання.

Система моделювання. Етапи розробки системи моделей, етапи практичного моделювання.

Тема 12. Підготовка наукового дослідження

Науковий аналіз і науковий синтез як основна форма наукової роботи. структура і логіка наукового дослідження. Вибір теми, план роботи, бібліографічний пошук, відбір літератури і фактичного матеріалу. Архітектура дослідження. Категорійний апарат, поняття, терміни, дефініції, теорії, концепції, їх співвідношення. Розподіл і структура матеріалу. Розкриття завдань, інтерпретація даних, синтез основних результатів.

Правила і наукова етика цитування: наукові школи, напрямки, персоналії. Науковий апарат дослідження. Жанр і стиль викладу матеріалу. Академічний стиль і особливості мови дослідження. Каталогізація літератури.

3. Плани практичних занять та завдання до виконання

Практичне заняття 1

Тема: Наукове пізнання як предмет методологічного аналізу
Норма часу: 2 год./1 год.

План практичного заняття:

1. Елементи мислення, види і структура людської діяльності.
2. Цілі і розвиток науки з давніх часів по теперішній час.
3. Види і функції творчості.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Дайте визначення поняття «творчості» і розкрийте зміст її етапів.
2. Які Ви знаєте види творчості?
3. Дайте характеристику типам творчості: технічній; науковій; художній.
4. Опишіть взаємозв'язок науки з мисленням і творчістю.
5. Виділіть стадії процесу творчості.

Рекомендована література: 2; 4; 6; 11.

Практичне заняття 2

Тема: Методологія наукової творчості

Норма часу: 1 год./1 год.

План практичного заняття:

1. Поняття методу і методології науки.
2. Зміст і структура методології.
3. Методологія наукової творчості і підготовка дисертації.
4. Науковий метод як засіб раціонального пізнання.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Наведіть енциклопедичні та авторські визначення методології.
  2. Дайте характеристику наукового методу як засобу раціонального пізнання.
  3. Що таке редукціонізм, як методологічний принцип?
- Рекомендована література: 1; 2; 6; 8; 9; 11.

Практичне заняття 3

Тема: Методи соціально-гуманітарного дослідження

Норма часу: 1 год./ 0,5 год.

План практичного заняття:

1. Характеристика загальнонаукових методів пізнання.
2. Теоретичні методи дослідження.
3. Емпіричні методи дослідження.
4. Діалектичний метод дослідження.

Питання для самоконтролю і повторення:

Поняття методу в сучасній науковій літературі.

У чому полягають особливості методу сходження від абстрактного до конкретного?

Завдання до практичної роботи:

Завдання 1

Проведіть класифікацію методів дослідження за: ступенем спільності; рівнем абстракції; етапом науково-дослідної роботи.

Завдання 2

Дайте характеристику системному методу дослідження.

Завдання 3

Опишіть види наукової індукції.

Рекомендована література: 2; 6; 8; 9; 10; 11.

Практичне заняття 4

Тема: Наукова проблема

Норма часу: 1 год./1 год.

План практичного заняття:

1. Наукова проблема як усвідомлення формулювання концепції про незнання.
2. Етапи породження і критерії постановки проблеми.
3. Умова істинності проблеми - властивість її доказовості.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Що таке наукова проблема?
2. Еволюція проблеми обґрунтованості наукових знань.

Завдання до практичної роботи:

Завдання 1

Складіть класифікацію відмінності проблем за мірою їх структуризації.

Завдання 2

Розкрийте зміст проблеми з урахуванням її визначеності, послідовності, несуперечності науковим законам.

Завдання 3

Опишіть умови істинності проблеми.

Рекомендована література: 6; 11,

Практичне заняття 5

Тема: Постановка проблеми наукового дослідження та логіка її доведення.

Норма часу: 1 год./1 год.

План практичного заняття:

1. Постановка і розробка наукових проблем.
2. Рішення проблем і прогрес наукового знання.
3. Програма наукового дослідження, загальні вимоги, вибір теми і проблеми.
4. Об'єкт і предмет наукового дослідження.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Що таке наукова проблема і як вона формулюється?
2. У чому полягатимуть зміст проблеми?
3. Взаємозв'язок об'єкта і предмета наукового дослідження.
4. У чому полягає аналіз розробленості проблеми?

Завдання до практичної роботи

Завдання 1

1. Охарактеризуйте вимоги до формулювання теми наукової роботи.

Рекомендована література: 7-11.

Практичне заняття 6

Тема: Гіпотеза і її роль в науковому дослідженні

Норма часу: 1 год./ 1 год.

План практичного заняття:

1. Структура гіпотези.
2. Основні вимоги до наукових гіпотез.
3. Критерії оцінки гіпотези.
4. Принципи відбору гіпотез.

Завдання до практичної роботи:

Підготовка доповіді на тему:

1. Наука: мислення і творчість.
2. Проблеми та особливості сучасної методології науки.
3. Методи емпіричного, теоретичного і логічного рівнів пізнання.
4. Проблеми, що виникають як вираження невідповідності в розвитку наукового знання.

Рекомендована література: 3; 4; 5; 6; 11.

Практичне заняття 7

Тема: Методи аналізу і побудови наукових теорій

Норма часу: 1 год./ 1 год.

План практичного заняття:

1. Наукова теорія: визначення та основні характеристики.
2. Класифікація наукових теорій.
3. Методи, що застосовуються в теоретичних дослідженнях.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Що таке теорія?
2. Які функції виконує теорія в науковому пізнанні?

Завдання до практичної роботи:

Завдання 1

1. Назвіть етапи виконання теоретичного дослідження

Завдання 2

2. Назвіть цілі та завдання теоретичного дослідження.
Рекомендована література: 1; 5; 6; 10; 11.

Практичне заняття 8

Тема: Методи перевірки гіпотез і теорій

Норма часу: 1 год./1 год.

План практичного заняття:

Особливості перевірки наукових теорій.

Методи і моделі наукового пояснення.

Прогнозування економічних процесів

Завдання до практичної роботи:

Завдання 1

1. Опишіть методи наукового пояснення.

Завдання 2

1. Опишіть моделі наукового пояснення.

Рекомендована література: 1; 3-6; 9; 11.

Практичне заняття 9

Тема: Системний метод дослідження

Норма часу: 1 год./0,5 год.

План практичного заняття:

1. Особливості і принципи системного методу аналізу.

2. Система і структура системи.

3. Методи системного дослідження.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Що таке системний підхід?

2. Що таке системний аналіз?

3. Що означає термін «самоорганізація системи»?

4. Що таке синергетика?

Рекомендована література: 3-5; 6; 10; 11.

Практичне заняття 10

Тема: Методологія експериментального дослідження

Норма часу: 1 год./0,5 год.

План практичного заняття:

1. Структура експерименту

2. Методологія експерименту
3. Функції експерименту в науковому дослідженні.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Сформулюйте мету і завдання експерименту
2. Як класифікують експерименти?
3. Назвіть етапи виконання експерименту

Рекомендована література: 1; 4; 6; 7-9; 11.

Практичне заняття 11

Тема: Методи моделювання.

Норма часу: 1 год./0,5 год.

План практичного заняття:

1. Економічні гіпотези
2. Економічні моделі
3. Економічні закони

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Яка схема розробки економічних гіпотез?
2. Які Вам відомі економічні моделі?

Рекомендована література: 4; 6; 7; 9; 11.

Практичне заняття 12

Тема: Підготовка наукового дослідження

Норма часу: 2 год./ 1 год.

План практичного заняття:

1. Науковий аналіз і науковий синтез як основна форма наукової роботи.
2. Структура наукового дисертаційного дослідження.
3. Логіка наукового дисертаційного дослідження.

Питання для самоконтролю і повторення:

1. Що таке дисертація, її структура і зміст?
2. Алгоритм відбору літератури і фактичного матеріалу для дисертації.
3. Як здійснюється постановка мети дисертаційного дослідження та формулювання завдань?
4. Вимоги до наукового апарату дисертації.
5. У чому полягає академічний стиль і особливості мови дисертації?

Рекомендована література: 6; 11.

4. Орієнтовні теми рефератів та презентацій з курсу:

(Обсяг реферату 20 стор.+ презентація до 15-ти слайдів)

1. Методологія та методи наукового дослідження.
2. Методологія дослідження: поняття, функції і структура.
3. Філософська, або фундаментальна, методологія: її функції та принципи.
4. Загальнонаукові методи дослідження: їх типи і характеристика.
5. Конкретно наукова методологія як сукупність ідей або специфічних методів певної науки.
6. Методи і техніка дослідження.
7. Метод як спосіб пізнання: визначення, функція та ознаки.
8. Класифікація методів пізнання.
9. Методи емпіричного дослідження.
10. Методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження.
11. Методи теоретичного рівня дослідження.
12. Застосування логічних законів і правил.
13. Магістерська робота: поняття та її підготовка.
14. Типові помилки в написанні та оформленні магістерської роботи.
15. Інформаційна база наукових досліджень.
16. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів.
17. Структура та призначення наукових документів.
18. Принципи збору інформаційного матеріалу.
19. Аналіз наукової літератури з теми.
20. Методика підготовки та оформлення публікацій, рефератів, доповідей.
21. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
22. Наукова монографія: типи та композиційна структура.
23. Наукова стаття: вимоги до написання.
24. Тези наукової доповіді (повідомлення).

25. Методичні прийоми викладу наукового матеріалу.
26. Техніка написання наукового тексту.
27. Доповідь: методи написання та специфіка.
28. Типові помилки при підготовці публікацій і доповідей.

5. Оцінювання результатів виконання завдань до практичних занять

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за наступними критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

6. Рекомендована література

Базова

1. Вихрущ В. О., Козловський Ю. М., Ковальчук Л. І. Методологія та методика наукового дослідження : навч. посіб.; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 327 с. : рис., табл.
2. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 352 с.
3. Маркетинг у галузях і сферах діяльності : навч. посіб. / За ред. І. М. Буднікевич. К. : ЦУЛ, 2013. 536 с.
4. Маркетинг : навч. посібник / Мальчик М. В. та ін. ; за заг. ред. д.е.н., проф. Мальчик М. В. Рівне : НУВГП, 2014. 444 с.
5. Маркетингово-логістичні процеси в економіці: теорія та практика : монографія / Мальчик М. В. та ін.; за ред. М. В. Мальчик. Рівне : НУВГП, 2015. 197 с.
6. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.

Допоміжна

7. Арутюнов В. Х., Мішин В. М., Свінцицький В. М. Методологія соціально-економічного пізнання : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2004. 204 с.
8. Бірта Г. О., Методологія і організація наукових досліджень. Навчальний посібник рекомендовано МОН України К. : Центр учбової літератури, 2016. 142 с.
9. Гончаров С. М. Студентські наукові дослідження в кредитно-модульній системі організації навчального процесу : навчально-методичний посібник. Рівне : НУВГП, 2006. 127 с.
10. Гончаров С. М., Гурин В. А. Методи та технології навчання в кредитно-трансферній системі організації навчального процесу : навч.-метод. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 451 с.
11. Гордійчук А. С., Стахів О. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2008. 331 с.

12. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
13. Кір'янов В. М. Основи наукових досліджень : навч. посібник для економічних спеціальностей. Рівне : НУВГП, 2008. 286 с.
14. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник. К. : Слово, 2009. 240 с.
15. Конверський А. Є., Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. К. : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
16. Корягін М. В., Основи наукових досліджень : навчальний посібник. К.: Алерта, Правова єдність, 2014. 600 с.
17. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. К. : Кондор, 2009. 206 с.
18. Мальчик М. В., Оплачко І. О. Інформаційне забезпечення організації рефлексивних впливів у маркетинговій діяльності підприємства. *Розвиток маркетингу в умовах інформатизації суспільства* : колективна монографія / під заг. ред. професора Пилипчука В. П. Київ : КНЕУ, 2018. 854 с.
19. Мальчик М. В. Рефлексивное управление конкурентоспособностью промышленных предприятий : моногр. Донецк-Ровно : ЧП Лапсюк В. А., 2010. 216 с.
20. Макогон Ю. В., Пилипенко В. В. Основи наукових досліджень в економіці : навч. посібник. 2 вид. Донецьк : Альфа-прес, 2007. 144 с.
21. П'яницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2003. 116 с.
22. Ростовський В. С., Дібрівська Н. В. Основи наукових досліджень і технічної творчості : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2009. 296 с.
23. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : підручник. К. : Знання, 2005. 309 с.
24. Тимейчук О. Ю., Кузьменко В. М., Тимейчук Т. Б. Інформаційні системи та математичні методи наукових досліджень : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2011. 117 с.

25. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник. 3-тє вид. К. : Знання-Прес, 2003. 295 с.

Інформаційні ресурси

26. Marketer – інформаційний портал, присвячений бізнесу, маркетингу, рекламі, фінансовим рынкам, інтернет-технологіями, новинкам в технічній сфері, саморозвитку. URL: <https://marketer.ua/>.

27. Журнал «Маркетинг і реклама». URL: <https://www.mr.com.ua/>.

28. Журнал «Новий маркетинг». URL: <http://marketing.web-standart.net/>.

29. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії наукової бібліотеки НУВГП. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua>.

30. Маркетинг Бізнес. URL: <http://www.marketing.biz.ua>

31. Портал, присвячений ринку маркетингу, реклами, PR в Україні. URL: <http://sostav.ua/>.

32. Рівненська державна обласна бібліотека. URL: <http://www.lib.rv.ua/>.